

Ehara te takaro i te mahi; chara te takaro i te mahi moni. Ko te ture rangatira o te takaro kia kaua rawa e utua te tangata. Na konei na te utu, na te utu kore ranei i wehewehea ai te takaro kia rua nga ropu: ko te ropu utu ara ko te **professional** ko te ropu utu—kore ara **amateur**. Ko te taha utu-kore o te putupooro ko te Rakapi (Rugby) ko te taha utu ko te Riiki (League). Ko te Oro Paraki, ko te tiina Maori he Rakapi. I puta he panui i Te Toa Takitini kia kohia he moni hei oranga mo te tiina Maori, no muri mai ka whakakoretauaa tonu, he takahi hoki i te ture tapu o te Rakapi ara kia kaua rawa he moni ma te hunga takaro. He tino kaha tenei ture ki Ingarangi. Ko te tupato kei uru nga mahi moni ki nga mahi takaro ka kino, ka ngaro te taha takaro, ka utu ki te moni nga tangata purei kia hianga, nga rewhari ranei kia whakatau he. No mua noa atu i a Te Karaiti te aronga nui o nga Kariki ki nga mahi takaro otira i u pu ratou ki te ture **amateur** ara kore utu na reira hoki i whakaritea ai he rau rakau noa hei utu whakahonore.

Ko te mea nui o te takaro ko te takaro, ko te ngahau ahakoa tu, hinga ranei. Ko te tino tangata, kaore ona pouri ina hinga ia, hinga ranei tona taha, a ki te tu kaore e whakamanamana kaore e tawai. I rongo au fangi ai nga kaumatua o tetahi hapu Maori ina hinga to ratou tiina putupooro. Ehara te takaro i te tupapaku, i te parekura ranei kia apakuratia. He takaro, he rekareka, waiho i te takaro i te rekareka. Ko te mea nui o te takaro ko te takaro ano, ko te whakaoranga i te tinana engari ra ki te wini he aha hoki te he, he pai tena.

Ko te tinowhakaaro o te Maori ki tenei mea ki te takaro ko te taonga: he kapu, he hiira, he poura-roohi he aha ranei. E ki ana ko te Maori he mounou noa te purei ki te kore he kapu. Ko tenei whakaaro he taina no te professional ara no te utu. Ko te kapu he tohu kau no te wininga pera me te karuana rau rakau a nga Kariki engari ia ta nga Kariki he mea memcha noa iho chara i te hiriwa chara i te koura. Ko te mea nui ko te wininga chara i te kapu. Kahore he honore o te kapu ki te kore i wini engari he honore tonu to te wini ahakoa kore kapu. Kaore he kapu i waenganui i Niu Tireni me Ingarangi mo te purei putupooro, i waenganui ranei i Ahitereiria me Ingarangi mo te kirikiti. Ko nga kura, ko nga kareti rangatira, kaore e purei putupooro ana mo te kapu. Ahakoa kore kapu ko taua ugahau tonu, ko taua kaha tonu, kaha atu ranei. I te wininga o te kapu i tetahi hapu ka tu te hakari, ka haere nga whai-korero; ka tapaea te kapu ki to ratou rangatira. Ka pupuri te kaumatua nei ki te kapu katahi ka puaki i a ia enei kupu:—

Katahi e te Ariki, ka tukua to pononga

Kia haere i runga i te rangimarie.

Ka kite nei hoki oku kanohi i tau whakaoranga.

E mohiotia ana ko te waiata tenei a Himiona i te temepara i a ia e hiki ana i a Te Karaiti; hei te Maori ka meatia hei oriori hikihihi putupooro. Kaua e wareware ko te putupooro